

դաւորը առաջարկեց Կրիստինն որ հրաժարու-
րական տայ և նա ստիպեցաւ տալ: Նրբ
ներքին դործերի միտարար հրաժարեցաւ,
նրան հետեւեցին լուսաւորութեան և հասարա-
կային շնորհիւնների միտարարները Այնու-
հետեւ, կառավարութեան ընդգիւնադիր ձա-
խակողմանների կանգնեցաւ պ. Կայրօնը դէ-
պուտատների ժողովի նախագահ ընտրվե-
ցաւ: Այն քաղաքագետ անձերը որոնք կա-
րենէտում ներկայացուցիչներ էին առաջադի-
մականների, արդէն հրաժարված լինելով,
մնացած միտարարները երբ տեսան թէ ձախա-
կողմաններին, այդ աղաւթական կուսակցու-
թեանը, աջողկեցաւ իրանց կանգնեցաւ նախա-
գահ ընտրել դէպուտատների ժողովին, իրանք
էլ հրաժարվեցան միտարարութենից: Աւերաթա-
թաղաւորը տեսնելով թէ պարլամենտի մեծ
մասը բաղկացած է աղաւթականներից, ուզե-
ցել է որ միտարարներն էլ աղաւթական կու-
սակցութենից լինեն և մի նոր կարենէտ կազ-
մելու գործը յանձնել է Կայրօնին, այնու-
ամենայնիւ պայման դնելով որ ձախակող-
մաններից կազմվելու այդ միտարարութիւնը
չը փոփոխի կառավարութեան արտաքին
քաղաքականութիւնը, չը դիպչի պապական
երաշխատութիւնների օրէնքին և իր անե-
լու քաղաքական վերաբերութիւնները չը
փոխեն տէրութեան հիմնական օրէնքներին:
Պ. Կայրօնը պարտաւորվել է ընդունել այդ
պայմանները և նրա համաձայն կազմել է նոր
միտարարութիւնը:

Վատիկանում մի ապստամբութիւն է եղել:
Հին Ժամանակներից մինչև այժմ սովորու-
թիւն եղած է որ պապի մեռած Ժամանակ
Վատիկանի սպասարարներին երեք ամսական
վարձը կանխիկ է վճարվում: Լեոն XIII չէ
հետեւած այդ սովորութեան, պատճառով
թէ Վատիկանը փողի կողմից նեղ դրութեան
մէջ է այժմ: Վատիկանի պահապան ոստիկան-
ները չեն համոզվել և իրանց կողմից մի քա-
նիսին ուղարկել են պաշտօնական լուսնի
բոլորքերը համար որոնք իսկոյն բանտարկե-
լ են նրանց: Պահապանները էլ իրանց կող-
մից մի քանիսին ուղարկել են բոլորքերը և
պաշտօնականները նրանց էլ բանտարկել են:
Բանտարկվածները այսպէս շտապարով, սկը-
սել են բանտի դռները խորտակելու աշ-
խատել և իրանց ընկերներն էլ դրանց օգ-
նութիւն են հասել: Այսպէս պահապան ոս-
տիկանների ամբողջ խումբը միացած մեծ
խռովութիւն են հասնել Վատիկանում և
իրանց հրացանները արձակել են: Վատի-
կանում գտնված եկեղեցականները որ այս-
պիսի ապստամբութեանը չէին վարժված,
սարսափել են և իսկոյն մի մասնաժողով կազ-
մելով, պապական իշխանութեան և իր ապս-
տամբած ոստիկանների մէջ բանակցութեան
միջնորդ են ուղարկել և բարեկամօրէն հան-
դարտեցրել են խռովութիւնը: Պապը ապս-
տամբ ոստիկաններից ամեն մէկին 50 ֆրանկ է
տուել իրանց ունեցած փնտի փոխարէն:

Լեոն XIII պապը ներքին աղէքների հի-
ւանդութիւն ունենալով, բժիշկները խոր-
հուրդ են տալիս նրան որ ամառ Ժամանակ
ցածր տեղեր չը բնակի ինչպէս Վատիկա-
նում: Այդ պատճառով հրամայվել է որ
Կաստել-Պանդօթի ամառային պալատը
պարտաւորեն պապի բնակութեան համար:
Լեոն XIII անցած ապրիլ էլ այդ պատճա-
ռով Հռոմից հեռացած և Արիւնդում անց-
կացած էր օգոստոսի և սեպտեմբերի ամիս-
ները: Պիոս IX էլ ամառային շոգ Ժամանակ
ները ընկալում էր Կաստել-Պանդօթի ամա-
ռայնոցում, բայց երբ 1870-ին խաղաղները
տիրեցին Հռոմի և կործանեցին պապի աշ-
խարհական իշխանութիւնը, Պիոս IX իրան-
ցիկան թաղաւորութեան արած այդ գործի
դէմ իրել թէ բողոքելու համար, իրան դերի
համարելով, Վատիկանից դուրս չեկաւ մինչև
իր մահը: Նրել թէ Լեոն XIII հասկացել է
այդպիսի յամառութեան անօրոգիս լինելը:

Պապական քարտուղար Կարդինալ Ֆրան-
կինը շքաբերական գիր է ուղարկել ամեն
տեղ գտնված պապական դեսպաններին և
նրանց պատուիրել է որ իրան յայտնեն թէ
այն կառավարութիւնները որոնց մօտ պաշտոն
ունեն իրանք Վատիկանի կողմից, ինչպէս
են վարվում իրանց հետ և թէ երբ Վատի-
կանը իր քաղաքականութիւնը փոխել կառու-
թենից դէպի չափաւորութիւն, ինչ ընդու-
նելութիւն կը դնեն այդ կառավարութիւն-
ներին:

Վատիկանում Ֆրանսիական դեսպան պա-
րոն Բօգ յետ կանչված լինելով Փարիզից,
Վատիկանը դրա մասին բացատրութիւն է
խնդրել Ֆրանսիական կառավարութենից
որովհետեւ իրան շատ հաճելի եղած էր պա-
րոն Բօգը Ֆրանսիական կառավարութիւնը պա-
տանաւնել է թէ Բօգի կանչվելու պատճառ-
ները չեն վերաբերում Ֆրանսիայի Վա-
տիկանի հետ ունեցած յարաբերութիւններին
որոնք էլ նոյն դրութեան մէջ են մնում
ինչպէս էին մինչև այժմ:

Վատիկանը ուզում է Ռուսաստանի հետ
էլ իր ունեցած յարաբերութիւնները նորից
հաստատել և բանակցութիւններ է սկսել
կաթօլիկ եկեղեցուն Լեհաստանում ունեցած
շահերի վերաբերութեամբ: Իշխան Ուրու-
սով որ ռուսական նախորդ դեսպանն էր Վա-
տիկանում, այդ բանակցութիւնների համար
Հռոմ է գնացել Լեոն XIII-ի մօտ: Փագա-
ւոր Կայսրը մի նամակ է ուղարկել պապին
որի մէջ շնորհակալ է լինում նրան որ իրար
մօտենալու և յարաբերութիւն հաստատելու
մի նոր առիթ է տուել:

Վատիկանը պաշտօնապէս չէ հաղորդել
նոր պապի ընտրութիւնը իտալական կառա-
վարութեան: Ինչպէս հաղորդեց այլ կառա-
վարութիւններին: Պիոսի վեժժխնայրութեան
ոգին դեռ ներգործում է Վատիկանի վրա:
Կարդինալ Ֆրանկինին կանչել է իր մօտ Ռե-
բրա թաղաւորի արքունիքի քահանային և
բացատրել է նրան թէ պապի ընտրութիւնը
հաղորդելու համար եկեղեցական այնպիսի
արարողութիւններ կան որոնք դժուար կը լը-
նէր կատարել Բոմբայի համար և այդ արա-
րողութիւնների պատճառով չեն կարողացել
հաղորդել:

ԹԻՒՐԿԻԱ

Ռուսաց «ГЛОСЬ» լրագրին դրում են Կ.
Պօլսից հետեւեալը:

Չը նայելով զանազան անաջորդութիւններին
մահճատարանների մէջ դեռ չէ հանդէլ յաղ-
թութեան վրա յոյսը: Նա ձանաչում է մի
մահճատարան հոգևորականին (ուլիմիւրից
մին), ուրեմն մի մարդ որ պատկանում է
հասարակութեան ամենալուստարած դա-
սակարգին, որ հաւատացնում է թէ իսլամի
որդիք դարձնալ կը թան առեւտրը նուա-
ձուններ անելու համար և իր խօսքերը հա-
տատելու համար բերում է վայրէջքներ
մի մարդաբանութենից որ քանի մի դար է
շատ տարածված է մահճատարանների մէջ: Մի
մարդ Արքուն-Քասիմ-Մահմեդ անունով Ալի
վերջին ներկայացուցիչ կը յայտնի աշէլ դա-
ստաններից: Ռուսաց նախը լինի մեխիստ և կը
գալ քրիստոնեաներին ոչնչացնելու և ամբողջ
աշխարհը մահճատարանութեան դարձնելու
համար: Այդ մեխիստ այժմ թագ է կրում մի
անոյայտ պրի մէջ: Թիւրքերը նրան անուանում
են մահալի (սրբաշնայն): Ուլիմի կար-
ծիքով այդ սոգրի յայտնվելու Ժամանակը
հասել է և մուսուլմանները նրա առաջնոր-
դութեամբ նուաձուններ անելով կը հասնեն
մինչև Հռոմ, որ կը թաղվի իր քաղաքած
տաճարների աւերակների տակ: Ե մի և նոյն
Ժամանակ մարդիկ թեան բոլոր ցեղերը կը
երկրային մահճատարանների Աստուծան և
նրա մարգարէին: Արժէ նայել այդ սուրբ

մարդու վրա, երբ նա ծանր կերպով պատ-
մում է այդ պատմութիւնը և առաջարկում
է անհատաներին իր խօսքերը հաստատելու
համար ցոյց տալ սուրբ գրքերի վկայութիւն-
ները, որոնք մարգարէացած է դեռ ուր-
ն երբ ընդհանուր ոչնչանալու:

Արդեօք ծանօթ է պ. Լայարդ այդ մար-
դաբանութեան հետ և բաժանում է նա ար-
դեօք ուլիմիւրի յոյսերը: Դորան կարելի է
հաստատել աշէլի առջև ունեւոր այն եռան-
գը, որով նա անշտպանում է մահճատարան-
ների իրաւունքները: Նա իր նպատակին հաս-
նելու համար իրան օգնական է կանչում
չէրկէզներին, քաղաքակիրթ մարդկութեան
այդ վիճակներին: Ինչպէս չը զարմանալ
տեսնելով որ Անդլիան յորդորում է այդ աւա-
զակներին կազմել մի անանձին զօրագունը
Թիւրքիայի պաշտպանութեան համար: Նե-
ճմարիտ նորերում պ. Լայարդ այդ նպա-
տակով չէրկէզների առաջնորդների հետ Մու-
սա-փաշայի և Նամիլի որդու Վադի-Մահմեդի
հետ յարաբերութիւններ է սկսել առաջար-
կելով նրանց մօտեւ թիւրքաց ծառայութիւնը:
Համաձայնութիւնը կայացաւ և չէրկէզները
ուղարկվեցան Տրիպօլի և Ֆէցյան: Ահմեդ-
Վեֆիկ-փաշան նոյնպէս մասնակցում է այդ
ամօթալի գործում և ես գիտեմ հաստատ
աղբիւրներից որ 50,000 չէրկէզներից և աբ-
խազներից կազմակերպվող զօրաբաժինը շու-
տով ուղարկվելու է թիւրքաց Հայաստանի
սահմանների վրա: Եթէ Ռուսաստանը դորան
արաջ չառնի և դորա դէմ միջոցներ չը գործ-
դնի, դժուար չէ երեւակայել թէ չէրկէզների
և արխազների քուրդերի հետ միասնաբար ինչ
վիճակ է սպասում անբարդ հայերին:

ԱՐՄԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

«Daily Telegraph» լրագիրը հրատարակել
էր թէ Ռուսաստանի և Պարսկաստանի կառա-
վարութիւնները մէջ բանակցութիւններ են սկս-
վել որ Ռուսաստանը Բապուլէթը տայ Պարս-
կաստանին և փոխարէն ստանայ Կասպից ծովի
մօտ Պարսկաստան ունեցած հողերից մի մաս:
Լորդերի խորհրդարանում այդ մասին հարցում
է եղել լորդ Կեթլին որ պատասխանել է թէ
ինքն բացատրութիւն է պարագա պարսկական
կառավարութենից թէ այդ համաձայնութիւնը բոլոր-
ովին առաւ են: Այնու ամենայնիւ, աւելցրել
է լորդ Կեթլին, ինքն չէ կարող անել բացար-
ձակապէս թէ Պարսկաստանը մի այլ կարգա-
դրութիւն չէ արած իր հողերից մի մաս Ռու-
սաստանին տալու համար:

«Times» լրագիրը հաղորդում է, որ լորդ
Կեթլի համաձայնեց ընդունել Հայոց գործի ներ-
կայացուցիչների պատգամաւորներին:
«Հայկական» ընկերութիւնը հաղորդում է, որ
հայոց նախկին պատրիարք (Սյրիման) ուղեոր-
վեցաւ Եւրոպա ինդիկալ պետութիւններից, մա-
հաւանդ Անգլիայից հայոց գործի համար, որ
Սան-Պետրոսի օդային ճանապարհով անուղղորդ
է թողել:

Լրագիրները հաղորդում են Կ. Պօլսից,
մարտի 25-ից, որ եղիպտոսի իսկիւմ որդի իշ-
խան Հասանը դրողում է որ անդլո-ստանկական
դաշնակցութիւն կազմվի Այս մտքը սաստիկ
պաշտպանում են մի փոքր Ահմեդ-Սիֆի-փաշան
և հոնիսի բէլը:

Բերլինի «Post» լրագիրն ֆրանկից հեռա-
գրում են մարտի 26-ից հետեւեալ «Ալիում է,
որ Անդլիան ներկայ սղաթաններով բոլորային
հրաժարվեց մասնակցել կոնգրէսին: Հետեւեալ
Ֆրանսիան իս կը հրաժարի կոնգրէսից: Այնու
ամենայնիւ այդ բանը չէ կարելի իր նշանը
դնել անգլո-ֆրանսիական դաշնակցութեան:
Կարծում են որ երբ կանգնելները կը տեսնին
բերլինում Այստեղ պատերազմի կարեւորութիւնը
շատ բնական է ընդունում:

ՅԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Երեւելի գիտական Տիկապալ գտել է վարակիչ
հիւանդութիւններից ապստամբութիւնը: Հիւանդ
որ է հետեւեալը: Նա խորհուրդ է տալի քաշ
անել սենականերում ձիւլային սպիտակ դե-

ղով (ОБЪЯВЛЕНА КРАСКА) ներկած տա-
փաղակ տախտակներ երկաթից կամ թիթե-
ղից (ЖЕСТЬ) չինած մի կամ երկու քառա-
կուսի արչին մեծութեամբ և քսել հասարակ գլի-
ցերինով (ЛИЦЕВИНЬ): Մի կամ երկու օրից յի-
տոյ վերջիցնալ տախտակը լուսնալ տաք ջրով
և նորից քսել գլիցերինով և դարձնալ քաշ անելու:
Այս կերպով պատրաստած տախտակը քաշում է
օրից բոլոր այն վնասակար բաները որ մտնե-
լով մարդու կազմվածքը (օրգանիզմը) վարակում
են նրան զանազան վարակիչ հիւանդութիւննե-
րով: Պատում են որ այս հարքը արդէն գործ
է դրվում «Արամիր խաչի» ընկերութեան հիւան-
դանոցներում և հիւանդութիւնը կորցնում է իր
վարակիչ զօրութիւնը:

ՄՇԱԿԻ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵՆԻՑ

Կ. ՊՈԼԻՍ, մարտի 24 (պարիսի 5): Հայոց
պատրիարքը դիմեց թիւրքաց միտարար նա-
խագահին միջնորդելով որ չէրկէզները Հայաս-
տան չուղարկվին: Ռուսաց պատերազմական
ոյժերը ուղեւորված են դէպի Սարսո ծոցը:

ԼՕՆԻՍ, մարտի 24 (պարիսի 5): Բացի
Սան-Ստեփանօի պայմանագրից ռուսների և
թիւրքերի մէջ չը կայ մէկ այլ դաշնագիր
կամ կապակցութիւն:

ՀՌՍՄ, մարտի 23 (պարիսի 4): Միտար-
արներ խորհուրդը արտակարգ նիստում քննում
էր արեւելեան հարցը: Մեծամասնութիւնը
ձայն տուեց յօգուտ խիստ չէզոքութեան,
եթէ ռուս-անգլիական պատերազմ լինի:

ԲԵՐԼԻՆ, մարտի 25 (պարիսի 6): «Петер-
бург. Вѣдом.» լրագրին հեռագրում են Բեր-
լինից, որ այնտեղ կարծում են, թէ Ռուսաս-
տանը զեջումն կանի Անգլիայի մի քանի պա-
հանջներին և կը փոխի Սան-Ստեփանօի
պայմանագիրը:

ԲԵՐԼԻՆ, մարտի 25 (պարիսի 6): «Новое
Время» լրագրին հեռագրում են, որ Բերլի-
նում վայրացած են Աւստրիայի քաղաքակա-
նութեան վրա, գտնելով նրան երկրպիտ:

ՎԻԵՆԱ, մարտի 25 (պարիսի 6): «То-
посъ» լրագրին հեռագրում են Վիենայից,
որ Սուլթանը կամենում է կամ դաշնակից
լինել Ռուսաստանին, կամ խիստ չէզոքութիւն
պահպանել: Սուլթանի կարծիքին ոչ որ նշա-
նակութիւն չէ տալիս, վճռած է նրան զա-
հրկեց անել եթէ նա ռուս-անգլիական պա-
տերազմի Ժամանակ չը միանայ Անգլիայի հետ:

ԼՕՆԻՍ, մարտի 25 (պարիսի 6): «Mor-
ning Post» լրագիրը ասում է, որ քաղա-
քական գործերի այժմեան դրութիւնը աւելի
խաղաղական բնաւորութիւն է ստացել: Այ-
նու ամենայնիւ լրագիրը խորհուրդ է տալիս
անգլիական կառավարութեանը պահպանել Բ.

Դրան համար հիմնաւոր օգնութիւն, եթէ
ռուսները կամենան Կ. Պօլսը տիրել «Ալբրի»
ընկերութիւնը ապահովեցնում է աւելորա-
կան նաւերը ծովի վրա բռնելու դէմ:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՐԳ, մարտի 25-ին: Պետական
բանկի 50% ամսակա անաջնե շքանի արժէ
95 ռ., երկրորդ 94 ռ. 75 կ., երրորդ 94 ռ.
75 կ., չորրորդ 94 ռ. 75 կ., ներքին առա-
ջն 50% փոխառութեան տոմսը արժէ 223
ռ. 25 կ., երկրորդ 222 ռ. արեւելեան 93
ռ., սոկի 8 ռ. 51 կոպէկ: Եւրոյնի վրա ռու-
սաց բոլորը արժէ 231/8 պէնա, Փարիզի վրա
ռուսաց 100 ռուբլ արժէ 243 ֆրանկ: Տրա-
մադրութիւնը ամուր է, վերջը թուանում է:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՐԳ, մարտի 27-ին: Այսօր
101/2 Ժամին հասել է Վոսկիւկ-Ս: Պետեր-
բուրգեան երկաթուղով Մեծ Իշխան Միխա-
յէլ Նիկոլայիւիչ Բոտանիով և ընդունվե-
ցաւ Փաղաւոր Կայսրից, Կայսերական Ընտու-
նիցից, գնեկաւորներից և ամբիոյ մեծ խաղ-
մութեամբ ժողովուրդը ընդունեց Մեծ Իշ-
խանին և Փաղաւորին անկրօնաբեր ռուսա-
ներով: Պատու որ թիւրքապահները կազմ-
ված էր զմարդկայի արտիլերիայից և հետե-
ւակ զօրքից կրաժառութեամբ և զրօշակնե-
րով եղանակը շատ բնական էր:

Խմբագիր — Հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ